

“महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात
मराठी भाषा संस्कृती व विकास यासाठी
अर्थसहाय्य” प्रशासकीय मान्यता
मिळणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
मराठी भाषा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : ममंटि-२०१७/प्र.क्र.१३५/अर्थसंकल्प
नवीन प्रशासन भवन, ८ वा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १४ जून, २०२२

वाचा -

१) मराठी भाषा विभाग, शासन निर्णय क्र. कसीयो-१०१२/प्र.क्र.१३९/२०१२/भाषा-३,
दिनांक २१ जानेवारी, २०१३.

प्रस्तावना -

सन २०१४ च्या हिवाळी अधिवेशनात मा. मुख्यमंत्री यांनी दिलेल्या आश्वासनाच्या अनुषंगाने “महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात मराठी भाषा संस्कृती व विकास यासाठी अर्थसहाय्य” या योजनेसाठी महाराष्ट्राच्या अर्थसंकल्पात कायमस्वरूपी तरतूद करण्याच्या दृष्टीने धोरणात्मक निर्णय घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

२. मराठी भाषा विभाग, शासन निर्णय क्र. कसीयो-१०१२/प्र.क्र.१३९/२०१२/भाषा-३, दिनांक २१ जानेवारी, २०१३ अन्वये महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागात मराठी भाषेचा विकास, संवर्धन, संगोपन आणि अभिवृद्धी होण्याच्या दृष्टीने महाराष्ट्र शासनातर्फे एक खास बाब म्हणून महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागातील मराठी संस्थांना शासनाच्या अटी व शर्ती पूर्तता करणाऱ्या आणि महाराष्ट्र शासनाचे अर्थसहाय्य/अनुदानासाठी पात्र ठरलेल्या संस्थांना त्यांच्या प्रस्तावातील उपक्रमानुसार अनुज्ञेय किंवा जास्तीत जास्त रु. ०५.०० लक्ष (रुपये पाच लक्ष मात्र) एवढ्या कमाल मर्यादेपर्यंत अर्थसहाय्य/अनुदान अदा करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला होता. तथापि, सदर योजनेसाठी सन २०१२-१३ मध्ये निधी उपलब्ध झाला परंतु, त्यापुढील काळात या योजनेसाठी निधीची तरतूद न झाल्याने सदर योजना कार्यन्वित राहु शकली नाही.

३. दरम्यानच्या काळात महाराष्ट्र राज्य सांस्कृतिक धोरण २०१० मध्ये प्रकरण क्र. ४ भाषा आणि साहित्य अंतर्गत महाराष्ट्राबाहेर अन्य राज्यात मराठी भाषा, साहित्य आणि महाराष्ट्रीय संस्कृती या

संदर्भात कार्य करणाऱ्या मान्यताप्राप्त संस्थांना तसेच महाराष्ट्राबाहेर मराठी ग्रंथ प्रकाशनाचे दर्जेदार कार्य करणाऱ्या संस्थाना रु. २०.०० लक्ष (प्रत्येकी रु.२.०० लक्ष च्या मर्यादेत) अर्थसहाय्य मंजूर करण्यास व त्या अनुषंगाने विहित कार्यपद्धती व निकष निश्चित करण्यास या विभागाच्या दिनांक १७ एप्रिल, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली होती. त्यानुसार सदर योजनेची अंमलबजावणी महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळामार्फत करण्यात येत होती. तथापि, सदर योजनेचा विषय हा राज्य मराठी विकास संस्थेच्या घटनेतील “अन्य राज्यात व परदेशात असलेल्या मराठी भाषकांसाठी विविध भाषिक उपक्रम करणे” ह्या उदिष्टाचाच भाग असल्यामुळे दिनांक १३.०६.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये प्रस्तुत योजना महाराष्ट्र राज्य साहित्य व संस्कृती मंडळाकडून राज्य मराठी विकास संस्थेकडे वर्ग करण्यात आली आहे.

४. महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात मराठी भाषेचा विकास, संवर्धन, संगोपन आणि अभिवृद्धी होण्याच्या दृष्टीने महाराष्ट्र शासनातर्फे महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागातील मराठी संस्थांना/अर्थसहाय्य करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय -

महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात मराठी भाषा संस्कृती व विकास यासाठी महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात कार्य करणाऱ्या मान्यताप्राप्त संस्थांना/मंडळांना खालील परिच्छेद २ मध्ये नमूद केलेल्या निकषांच्या अधिन राहून अर्थसहाय्य/अनुदान मंजूर करण्याचा निर्णय घेतला आहे.

सदरहू योजना नवीन उपक्रम म्हणून या विभागाच्या अधिनस्त राज्य मराठी विकास संस्था यांचेमार्फत राबविण्यात येईल. सदर नवीन उपक्रमाचे नाव खालीलप्रमाणे असेल.

२. “महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात मराठी भाषा संस्कृती व विकास यासाठी अर्थसहाय्य”

(१) महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात मराठी भाषा संस्कृती व विकास यासाठी कार्य करणाऱ्या मराठी भाषिक संस्था/मंडळे यांना महाराष्ट्र शासनाकडून अर्थसहाय्य/अनुदानासाठी या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या प्रपत्रातील विहित अर्जात मागणी संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई यांच्याकडे दरवर्षी १ जानेवारी, ते ३१ जानेवारी या मुदतीत अर्ज करणे आवश्यक राहील. मात्र या वर्षी सदर शासन निर्णयाच्या दिनांकापासून १ महिन्याच्या आत संबंधित संस्थांना, मंडळांना राज्य मराठी विकास संस्थेकडे अर्ज करता येईल. (संबंधित संस्थांना बृहन्महाराष्ट्र मंडळांना अर्थसहाय्य या उपक्रमांतर्गत तसेच विभागातील राबविण्यात येणाऱ्या अन्य उपक्रमांतर्गत अर्ज करता येणार नाही.) राज्य मराठी विकास संस्थेने या शासन निर्णयाच्या अनुषंगाने अर्ज मागविण्यासंदर्भात वर्तमानपत्रात

जाहिरात द्यावी. ज्या मराठी भाषिक संस्थांचे अर्ज संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था यांचेकडे विहित मुदतीत प्राप्त होतील अशा अर्जाची छाननी करावी.

शासन निर्णयात नमूद अटी व शर्तीची पूर्तता करणाऱ्या आणि अनुदान/अर्थसहाय्यास पात्र ठरणाऱ्या संस्थांना/मंडळांना जास्तीत जास्त रु. १०.०० लक्ष (रुपये दहा लक्ष मात्र) एवढया कमाल मर्यादेपर्यंत अर्थसहाय्य/अनुदान राज्य मराठी विकास संस्थेने अदा करण्याची कार्यवाही मंजूर अनुदानातून करावी.

(२) महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागातील साहित्य संस्थांना अर्थसहाय्य/अनुदान देण्यासंदर्भातील अटी व शर्ती :-

१. महाराष्ट्र शासनाकडून अर्थसहाय्य मिळणाऱ्या अनुषंगाने अर्जदार साहित्य संस्थांनी अर्ज परस्पर शासनास न करता, विहित नमुन्यात व विहित कालावधीत राज्य मराठी विकास संस्थेकडे सादर करणे बंधनकारक राहील.
२. राज्य मराठी विकास संस्थेमार्फत महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागात साहित्य संस्कृतीचे संवर्धन करणाऱ्या साहित्य संस्थांचा अनुदानासाठी विचार करण्यात येईल.
३. अनुदानासाठी अर्ज करणारी साहित्य संस्था किंवा मंडळ किमान ५ वर्षे साहित्य क्षेत्रामध्ये कार्यरत असावी. अर्जासोबत अर्जाच्या दिनांकापूर्वीच्या वर्षाचा कामाचा अहवाल जोडणे आवश्यक आहे.
४. संस्था नोंदणी अधिनियम, १८५० किंवा सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था अधिनियम, १९६० अंतर्गत धर्मादाय आयुक्त कार्यालय, महाराष्ट्र राज्य यांचेकडे अथवा कर्नाटक राज्यातील कायद्यान्वये नोंदणीकृत असावी.
५. संस्थेची इमारत स्वतःची आहे किंवा भाड्याची आहे, यासंबंधीची कागदपत्रे प्रस्तावासोबत जोडणे आवश्यक राहील.
६. मालकी हक्काने चालविण्यात येणाऱ्या संस्थेला अनुदान देण्यात येणार नाही.
७. संस्थेमार्फत मंजूर होणारे अनुदान फक्त त्या एका संबंधित आर्थिक वर्षासाठी असेल व अनुदानाचे सर्वसाधारण नियम व अटी याबाबतीत लागू होतील.
८. अर्जदार संस्थेने आपले ध्येय धोरण एकदा स्पष्ट केल्यावर त्या ध्येय धोरणानुसारच संस्थेचे काम होणे आवश्यक राहील व ते ध्येय धोरण साधण्याच्या दृष्टीने संबंधित वर्षात केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल व त्या वर्षातील जमा खर्चाचा तपशील विनियोजन विवरणपत्रासोबत

विहित कालमर्यादेत वर्षअखेरपर्यन्त राज्य मराठी विकास संस्थेस देणे आवश्यक राहील. अन्यथा सदर संस्था पुढील वर्षी अनुदान मंजुरीसाठी अपात्र ठरेल.

९. संस्थेने मागील किमान ३ वर्षाची सनदी लेखापालाने लेखापरिक्षित केलेले लेखा अहवाल राज्य मराठी विकास संस्थेकडे सादर करणे आवश्यक राहील. ज्या प्रयोजनासाठी निधी दिला आहे त्या प्रयोजनासाठीच तो खर्च करावा लागेल.

१०. शासनाने दिलेला निधीचा उपयोग मराठी भाषा आणि साहित्य विषयक उपक्रम राबविण्यासाठीच करण्यात येणार असल्याचे प्रमाणपत्र संस्थेने देणे बंधनकारक राहील.

११. शासनाने दिलेल्या अनुदानाच्या खर्चाचा हिशोब शासनमान्य अधिकृत लेखापालाकडून सादर करणे बंधनकारक राहील.

१२. अर्थसहाय्याबाबतची सर्व कागदपत्रे व हिशोब महालेखापाल, महाराष्ट्र-१, मुंबई किंवा त्यांचे अधिकारी यांना तपासण्याचा अधिकार असून त्यांनी मागणी केल्यास सर्व कागदपत्रे त्यांच्याकडे तपासणीसाठी सादर करणे आवश्यक राहील.

१३. सदर संस्थेने घेतलेल्या अर्थसहाय्याबाबत महालेखापाल, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर यांच्या यंत्रणेकरवी लेखा परीक्षण करण्यास पात्र असेल.

१४. संस्थेला देण्यात येणारे अनुदान किती रकमेचे असावे याबाबत महाराष्ट्र शासन व राज्य मराठी विकास संस्थेकडून निर्णय घेण्यात येईल. प्रतिवर्षी प्राप्त झालेले अनुदान यापुढेही प्राप्त होईल असे संस्थेतर्फे गृहित धरण्यात येऊ नये.

१५. महाराष्ट्र शासनाच्या अन्य विभागाकडून एखाद्या आर्थिक वर्षात अर्जदार/प्रस्तावित संस्थेस अर्थसहाय्य/अनुदान प्राप्त झाले असल्यास त्यावर्षी त्या विभागाकडे कोणत्याही प्रयोजनार्थ अर्ज/प्रस्ताव सादर करू नये. संस्थेने तशा आशयाचे प्रमाणपत्र अर्जासोबत संस्थेच्या सही/शिक्क्यानिशी सादर करणे आवश्यक राहील.

१६. वरील निकषांच्या आधारे अर्जदार संस्थांची निवड करण्याचे अधिकार राज्य मराठी विकास संस्थेस असतील.

(३) महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागातील मराठी भाषिक संस्थांनी आपापल्या कार्यक्षेत्रात राबवावयाचे उपक्रम

१. मराठी साहित्याची ओळख व मराठी साहित्याविषयी वाचकांचे प्रेम वाढावे म्हणून महाराष्ट्र, कर्नाटक या राज्यातील नामवंत साहित्यिक, विचारवंत, कथाकार, कवी यांची व्याख्याने आयोजित करणे तसेच मराठी भाषातील दर्जेदार साहित्य उपलब्ध करून देणे.

२. संमेलनाच्या माध्यमातून संस्कारक्षम मराठी भाषेतील पुस्तके अल्प दरात वाचकांस उपलब्ध करून देणे.
३. ना नफा ना तोटा तत्वावर मराठी भाषेतील पुस्तकाच्या प्रकाशनास मदत करणे व विक्रीस उपलब्ध करून देणे.
४. मराठी भाषा संस्कृती लिपि यांचे संरक्षण, संवर्धन करणे आणि मराठी भाषा समृद्ध करण्यासाठी प्रयत्न करणे.
५. मराठी बाल, युवा व प्रौढ साहित्य संमेलनाचे आयोजन करणे.
६. सीमा भागातील विद्यार्थ्यासाठी मराठी भाषा विषयक स्पर्धा परीक्षा आयोजित करणे व त्यासाठी अभ्यासिका केंद्राची उभारणी करणे.
७. मराठी भाषा व साहित्य क्षेत्रात भरीव कामगिरी करणाऱ्या व्यक्तीचा पुरस्कार देऊन सन्मान करणे.
८. ग्रामीण भागात मराठी वाडमयीन कार्यक्रमाचे आयोजन करणे.
९. महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागातून प्रसिद्ध होणारे व मराठी भाषेच्या अभिवृद्धीसाठी कार्य करणारे वृत्तपत्र, नियतकालिक, पाक्षिक यांस अनुदान देणे.
१०. संस्थेच्या वतीने आयोजित करण्यात येणाऱ्या मराठी साहित्य संमेलनाच्या आयोजनाचा खर्च व त्या अनुशंसिक होणारा खर्च भागविणे.
११. मराठी भाषा विषय शिकविणाऱ्या मान्यताप्राप्त शिक्षक संघटनांना भाषेचे विविध उपक्रमांतर्गत निबंधस्पर्धा, चर्चासत्रे, कार्यशाळा, नाट्यस्पर्धा यांच्या आयोजनासाठी अर्थसहाय्य करणे.
३. सदर योजनेचा प्रचार, प्रसार होण्याच्या दृष्टीने संचालक, महाराष्ट्र राज्य मराठी विकास संस्था यांनी सर्वतोपरी प्रयत्न करावेत. महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमा भागात मराठी भाषेचा विकास, संवर्धन व अभिवृद्धीसाठी काम करणाऱ्या संस्थांमार्फत परिच्छेद २ मधील मुद्दा क्र. ३ येथे निर्देशित केलेले उपक्रम राबविण्यासाठी परिच्छेद २ मधील अटी व शर्तीनुसार वृत्तपत्रात जाहिरात देण्याची कार्यवाही संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था यांनी करावी. संस्थेने अनुदानार्थ करावयाच्या अर्जाचा नमूना सोबत जोडलेल्या प्रपत्राप्रमाणे आहे.
४. विहित मुदतीत प्राप्त झालेल्या अर्जाची छाननी संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था यांनी करावी. ज्या संस्था अटी व शर्तीची पूर्तता करतील अशा संस्थांना राज्य मराठी विकास संस्थेतर्फे निधीच्या उपलब्धतेनुसार मंजूर अनुदानातून आर्थिक सहाय्य/अनुदान राज्य मराठी विकास संस्थेमार्फत देण्यात येईल. अर्थसहाय्य/अनुदान दिलेल्या संस्थांकडून त्यांनी केलेल्या खर्चाबाबतचे उपयोगिता

प्रमाणपत्र, तसेच केलेल्या खर्चाचा सविस्तर हिशेब घेण्याची सर्वस्वी जबाबदारी ही संचालक, राज्य मराठी विकास संस्था यांची राहील.

५. या प्रीत्यर्थ होणारा खर्च, मागणी क्रमांक झोडएफ २, प्रधानशीर्ष २२०५-कला व संस्कृती (०२) (०१) राज्य मराठी विकास संस्था (२२०५३२०५), ३१-सहायक अनुदाने या लेखाशीर्षाखाली टाकण्यात यावा व त्यासाठी उपलब्ध होणाऱ्या अनुदानातून सदर खर्च भागविण्यात यावा. सदर उपक्रमासाठी सन २०२२-२३ या आर्थिक वर्षाकरिता रु.१.०० कोटी इतकी अर्थसंकल्पिय तरतूद करण्यात आलेली आहे.

६. सदर शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.१९०/१४४३, दिनांक ५.१०.२०२१ अन्वये व वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्र.५५९/व्यय-४, दिनांक १२.१०.२०२१ अन्वये दिलेल्या मंजुरीस अनुसरुन निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. तसेच उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग, शालेय शिक्षण विभाग व सांस्कृतिक कार्य विभाग यांनी “महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावर्ती भागात मराठी भाषा संस्कृती व विकास यासाठी अर्थसहाय्य” या योजनेच्या अनुषंगाने विभागनिहाय योजना तयार करून सदर योजनेची अंमजबजावणीची जबाबदारी घ्यावी, व त्यासाठी संबंधित विभागांनी आपला नियतव्यय अर्थसंकल्पित करून घ्यावा.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२०६१४११३०२८६२३३ असा आहे. सदर शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(मिलिंद भ. गवाडे)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा. उप मुख्यमंत्री यांचे सह सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा.सर्व मंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,
५. मा.सर्व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई,

६. मा.विरोधी पक्षनेता, (विधान सभा/विधान परिषद) महाराष्ट्र विधान मंडळ सचिवालय यांचे खाजगी सचिव/स्वीय सहायक, मुंबई,
७. मा. मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
८. सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव,
९. प्रबंधक, लोक आयुक्त आणि उप लोक आयुक्त कार्यालय, मुंबई,
१०. महालेखापाल, महाराष्ट्र-१ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई, नागपूर,
११. महालेखापाल, महाराष्ट्र-२ (लेखापरीक्षा / लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई, नागपूर,
१२. अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई,
१३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
१४. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१५. सर्व विभागीय आयुक्त,
१६. सर्व जिल्हाधिकारी,
१७. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
१८. भाषा संचालक, भाषा संचालनालय, बांद्रा, मुंबई,
१९. अध्यक्ष / सचिव महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, मुंबई,
२०. अध्यक्ष / सचिव, महाराष्ट्र राज्य विश्वकोश निर्मिती मंडळ, मुंबई,
२१. संचालक / प्रशासकीय अधिकारी, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई,
२२. मराठी भाषा विभाग / सर्व कार्यासने
२३. निवड नस्ती (अर्थसंकल्प).

प्रपत्र

राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई

संस्थेने अनुदानार्थ करावयाचा अर्ज

(१) संस्थेचे नाव :-

(२) संस्थेचा नोंदणी क्रमांक व दिनांक :-

(३) संस्थेचे स्वरूप, कार्यक्षेत्र व उद्देश :-

(४) संस्थेची घटना/नियमावली आहे काय ? :-
असल्यास, त्यास शासन मान्यता आहे काय

(५) संस्थेचे कार्यकारी मंडळ आहे काय ? :-
असल्यास, कार्यकारिणीच्या सदस्यांची नावे व पत्ता

(६) संस्थेतर्फे शासकीय/निमशासकीय उपकम :-
राबविण्यात आले आहेत काय ? असल्यास, संस्थेने
राबविलेल्या विविध उपक्रमांची सविस्तर माहिती
द्यावी

(७) संस्थेस यापूर्वी शासकीय/निमशासकीय किंवा :-
खाजगी अनुदान/अर्थसहाय्य प्राप्त झाले होते काय ?
असल्यास, किती व कोणातर्फे ?

(८) सनदी लेखापालाकडून संस्थेचे लेखा परीक्षण :-
करून घेतलेले आहे काय ? असल्यास, मागील
तीन वर्षाच्या लेखापरीक्षण अहवालाची प्रत
सादर करावी

(९) संस्थेने शासनाच्या अटी च शर्तीची पूर्तता केली :-

आहे काय ? असल्यास, किती अटी व शर्तीची पूर्तता केली आहे ?

(१०) संस्थेची इमारत स्वतःच्या मालकीची आहे वा :-

भाडयाची आहे, याबाबतची सविस्तर कागदपत्रे जोडावीत

(११) संस्था अनुदानास पात्र ठरल्यास संस्थेचा धनादेश :-

कोणत्या नावे काढावा याची अचूक माहिती इंग्रजी व मराठी अशा दोन्ही भाषेमध्ये द्यावी.

प्रमाणित करण्यात येते की, संस्थेतर्फे देण्यात आलेली वरील सर्व माहिती सत्य आहे. सदर माहिती खोटी किंवा चुकीची असल्याचे आढळून आल्यास, संस्था शासन नियमानुसार कार्यवाहीस अपात्र ठरविण्यात यावी व सदरहू संस्थेस कोणत्याही प्रकारचे अनुदान/अर्थसहाय्य देऊ नये किंवा यापुढेही देण्यात येऊ नये.

दिनांक :

आपला

ठिकाण :

()

अध्यक्ष / सचिव